

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **R. F.**

skazanego z art. 258 § 3 k.k., art. 299 § 1 k.k., art. 55 ust. 3 i art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,

po rozważeniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 27 maja 2021 r.,

kwestii wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 6 marca 2018 r., sygn. akt II AKz (...),

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 9 stycznia 2018 r., sygn. akt II Kop (...),

na podstawie art. 544 § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

stwierdzić brak podstaw do wznowienia z urzędu postępowania w sprawie R.F., zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 6 marca 2018 r., sygn. akt II AKz (...).

UZASADNIENIE

Wyrokiem sądu S. Crown Court w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Północnej Irlandii z dnia 19 czerwca 2015 r., sygn. akt (...) R. F. został skazany na karę łączną 20 lat

pozbawienia wolności za popełnienie przestępstw związanych z nielegalnym wwozem do tego kraju znacznej ilości narkotyków.

Następnie w Sądzie Okręgowym w W. toczyły się postępowania w przedmiocie przejęcia do wykonania w Polsce wymierzonej skazanemu kary pozbawienia wolności: pod sygnaturą II Kop [...], zainicjowane wnioskiem adw. F. B., który wskazał, że jest obrońcą skazanego R. F., niezakończone wydaniem merytorycznego rozstrzygnięcia oraz pod sygnaturą II Kop (...). W tym drugim postępowaniu Sąd w dniu 9 stycznia 2018 r. wydał postanowienie, którym:

1. na podstawie art. 616 tg § 1 k.p.k. przejął do wykonania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej karę łączna 20 lat pozbawienia wolności orzeczoną wobec obywatela polskiego R. F. wyrokiem S. Crown Court w Zjednoczonym Królestwie z dnia 19.06.2015 r., sygn. akt (...);
2. na podstawie art. 607s § 4 k.p.k. ustalił, że wykonaniu na terytorium RP podlega kara łączna 15 pozbawienia wolności;
3. na podstawie art. 611 tl § 1 k.p.k. stwierdził, iż czyny za które R. F. został skazany wyrokiem S. Crown Court w Zjednoczonym Królestwie z dnia 19.06.2015 r., sygn. akt (...), wyczerpują dyspozycję art. 258 § 3 k.k., art. 299 § 1 k.k., art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz zaliczył na poczet kary łącznej pozbawienia wolności okres rzeczywistego pozbawienia wolności w Zjednoczonym Królestwie od dnia 18.10.2014 r.
4. na podstawie art. 611 to § 3 k.p.k. zastosował wobec R. F. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 30 dni, określając okres jego stosowania od dnia jego przekazania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Postanowienie to zostało zaskarżone zażaleniem przez adw. F. B., występującego w sprawie jako obrońca skazanego R. F.. Po rozpoznaniu zażalenia Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 6 marca 2018 r., sygn. akt II AKz (...), utrzymał w mocy postanowienie Sądu I instancji.

Pismem datowanym 16 marca 2021 r. obecna obrońca skazanego radca prawny J.P-U., powołując się na art. 9 § 2 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. w zw. z art. 80 k.p.k. w zw. z art. 542 § 3 k.p.k. wystąpiła do Sądu Najwyższego o:

„1) rozważenie wznowienia na korzyść skazanego R. F. z urzędu postępowania w przedmiocie przejęcia do dalszego wykonania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej kary

pozbawienia wolności orzeczonej wobec skazanego R. F. wyrokiem sądu S. Crown Court w Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z dnia 19 czerwca 2015 r., sygn. akt (...) i na tej podstawie wydanie postanowienia o stwierdzeniu istnienia podstaw do wznowienia z urzędu postępowania zakończonych postanowieniem Sądu Okręgowego w W. z dnia 9 stycznia 2018 r., sygn. akt II Kop (...), utrzymanym w mocy postanowieniem Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 6 marca 2018 r., sygn. akt II AKz (...), z uwagi na to, iż skazany w ww. postępowaniu nie miał prawidłowo ustanowionego obrońcy do reprezentowania jego praw, zaś zgodnie z art. 80 zd. 1 k.p.k., winien on mieć obrońcę przed sądem okręgowym w sprawie o zbrodnie;

2) uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 9 stycznia 2018 r., sygn. akt II Kop (...);

3) uchylenie postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 6 marca 2018 r., sygn. akt II AKz (...)

4) przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W..”

W części motywacyjnej przedmiotowego wystąpienia podniesiono kilka kwestii, jednak pomijając te, które nie są istotne dla zaistnienia uchybienia mającego skutkować wznowieniem postępowania z urzędu. Należy wskazać, że obrońca akcentowała, iż adw. F.B. „w żadnej mierze nie można uznać za obrońcę skazanego R. F.”, bowiem występował on bez należytego umocowania do działania w imieniu skazanego, nadto „tak naprawdę nie wyprowadził z błędu Sądu Okręgowego w W. ani Sądu Apelacyjnego w (...), że skazany ma obrońcę i to z wyboru, czym tylko utwierdził w błędnym przekonaniu ww. sądy, że skazany jest odpowiednio reprezentowany, co w rzeczywistości nie miało miejsca”. Według obrońcy, wspomniany brak umocowania adw. F. B. wynikał z tego, że do sprawy II Kop [...] pełnomocnictwo zostało mu udzielone przez „osobę trzecią, żonę skazanego R. F. – I. G.-F.” i tylko w zakresie „przejęcia/przekazania ścigania karnego z terytorium Wielkiej Brytanii do Polski w sprawie R. F.”, zatem nie obejmowało umocowania do działania w postępowaniu w przedmiocie przejęcia do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej kary pozbawienia wolności orzeczonej przez sąd innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Nadto skazany nie został zawiadomiony o ustanowieniu dla niego obrońcy przez osobę trzecią, wobec czego nie miał możliwości zaakceptowania tego wyboru bądź sprzeciwienia się mu. Gdy chodzi o postępowanie w sprawie II Kop (...), to o terminie posiedzenia został zawiadomiony wyłącznie adw. F. B., przy czym w aktach tej sprawy brak jest upoważnienia do reprezentowania skazanego przez tego adwokata, jak też

potwierdzenia, że został on wyznaczony jako obrońca z urzędu. Obecna obrońca podkreśliła, że „skazany nie potwierdził także pełnomocnictwa dla tego obrońcy na żadnym etapie tej sprawy, ani też wskazany powyżej obrońca nigdy nie kontaktował się w tej sprawie ze skazanym R. F.” oraz że zdaniem skazanego „w postępowaniu dotyczącym przejścia do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec niego, zgodnie z art. 80 zd. 1 k.p.k. powinien mieć on obrońcę, gdyż niewątpliwie sprawa toczyła się przed sądem okręgowym i dotyczyła zbrodni”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należało rozważyć, bowiem nie jest to oczywiste w świetle przepisów Rozdziału 56 k.p.k., czy możliwe jest wznowienie postępowania w sprawie, w której postępowanie dotyczyło nie odpowiedzialności skazanego za określone przestępstwo, ale przejścia do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej kary pozbawienia wolności orzeczonej przez sąd innego państwa. W tej kwestii wypada zająć pozytywne stanowisko, mając na uwadze, że badanie w postępowaniu wznowieniowym wad prawnych orzeczenia wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. odnosi się również do rozstrzygnięć zapadłych w postępowaniu sądowym, które nie dotyczą kwestii odpowiedzialności karnej oskarżonego. Istotne bowiem jest, aby orzeczenie to powodowało trwałe przekształcenie sytuacji prawnej osoby objętej tym postępowaniem, nawet jeżeli nie dotyczy ono głównego nurtu procesu (zob. postanowienie SN z dnia 5 kwietnia 2017 r., III KO 112/16, OSNKW 2017, z. 8, poz. 47). Nie sposób zaś negować, że tego rodzaju orzeczeniem jest postanowienie sądu w przedmiocie przejścia do wykonania w Rzeczypospolitej Polskiej kary pozbawienia wolności orzeczonej przez sąd innego państwa. Natomiast wypowiadając się w kwestii zasadniczej, tj. afirmowanego przez obrońcę poglądu skazanego, że fakt nieposiadania przez niego obrońcy w przedmiotowym postępowaniu musi skutkować wznowieniem postępowania z urzędu, trzeba wskazać, że pogląd ten opiera się na nieporozumieniu. Powołany przez obrońcę art. 80 k.p.k., którego naruszenie miało skutkować zaistnieniem uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., stanowi, że oskarżony musi mieć obrońcę w postępowaniu przed sądem okręgowym, jeżeli zarzucono mu zbrodnię. Dla podmiotu fachowego powinno być oczywiste, że chociażby zwrot mówiący o zarzuceniu oskarżonemu zbrodni wskazuje, że chodzi tu o prowadzone w zasadniczym nurcie procesu postępowanie rozpoznawcze, którego przedmiotem jest ustalenie, czy oskarżony popełnił zarzucony mu akt oskarżenia czyn będący zbrodnią. Wobec tego fakt, że sąd okręgowy prowadzi inne postępowanie dotyczące osoby już skazanej za zbrodnię, np. o wydanie wyroku łącznego, czy, jak w przypadku R. F., o

przejęcie do wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej przez sąd innego państwa, nie skutkuje koniecznością posiadania obrońcy przez tę osobę. Zagadnienie to było zresztą wyjaśniane w piśmiennictwie prawniczym, w którym wskazano, że „obrona w sprawie o wykonanie orzeczenia skazującego wydanego w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej nie ma charakteru obligatoryjnego” (zob. S. Buczma, R. Kierzyńska, Kodeks postępowania karnego – rozdziały 66a-66i. Komentarz, LexisNexis, 2012, teza 3 pkt 3 do art. 611ti). Podobnie na gruncie dawnego brzmienia art. 80 k.p.k., które przewidywało obligatoryjność obrony w postępowaniu przed sądem okręgowym również w wypadku, gdy oskarżony był pozbawiony wolności, wskazywano, iż „fakt, że postępowanie w przedmiocie wykonania orzeczenia o karze pozbawienia wolności toczy się przed sądem okręgowym, nie oznacza, iż w sytuacji gdy skazany jest pozbawiony wolności, mamy do czynienia z obroną obligatoryjną na podstawie art. 80. Przepis ten ma bowiem zastosowanie wyłącznie w postępowaniu przed sądem okręgowym jako sądem pierwszej instancji, co jasno wskazuje, że chodzi o zasadniczy nurt procesu karnego, a nie o sytuacje, gdy sąd okręgowy rozpoznaje pewne kwestie w ramach swojej właściwości funkcjonalnej, zaś nie toczy się przed tym sądem w ramach jego właściwości rzeczowej postępowanie pierwszoinstancyjne” [zob. S. Steinborn, (w:) L.K. Paprzycki (red.), Komentarz aktualizowany do art. 425-673 Kodeksu postępowania karnego, teza 5 do art. 611ti, Lex/el. 2015]. Niewątpliwie pogląd ten jest aktualny na gruncie obecnego brzmienia art. 80 k.p.k., tzn. nie zachodzi przypadek obrony obligatoryjnej, gdy przed sądem okręgowym toczy się postępowanie w przedmiocie przejęcia do wykonania w Polsce wydanego w innym kraju orzeczenia o karze pozbawienia wolności, choćby orzeczenie to wydano wobec osoby skazanej za czyn, który według prawa polskiego stanowi zbrodnię. Przekonuje też o tym treść art. 611ti § 1 zd. drugie k.p.k., w którym jest mowa o możliwości (nie obowiązku) wyznaczenia skazanemu nieprzebywającemu na terytorium Polski obrońcy z urzędu, gdy nie ma on obrońcy z wyboru.

W tym stanie rzeczy zbędne było rozstrzygnięcie, czy sądy orzekające w sprawie R. F. zasadnie traktowały adw. F.B. jako obrońcę skazanego. Można jednak nadmienić, że dyskusyjne, np. w świetle postanowienia SN z dnia 9 grudnia 2003 r., III K 65/03, OSNKW 2004, z. 1, poz. 12, jest stanowisko prezentowane w tej kwestii przez skazanego i jego obrońcę.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

